

Lletres Valencianes

Revista del llibre valencià · Número 31 · Juliol 2013

**GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ,
CULTURA I ESPORT**

Consellera d'Educació, Cultura i Esport
Mª José Català Verdet

Secretari Autonòmic de Cultura i Esport
Rafael Ripoll Navarro

Directora General de Cultura
Marta Alonso Rodríguez

ISSN: 1578-4096

Dep. Legal V-2053-2001

© de la present edició:

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

Av. Campanar, 32, 46015 València

<http://dglab.cult.gva.es>

Director

Antonio Peña Ferrando

Coordinació

Carmen Pardo

Consell Assessor

Joaquín Bernad Segarra

Francisca Cerdà Vara

Jaime Chiner

Luz Montes

Secretaria

Raimundo Forner

Administració

Montserrat Ferrer

Col·laboradors

**Manel Alonso, Rafael Coloma, Enric Iborra,
Manolo Gil, Berta Rodrigo, Sergio R. Alarte,
Andrea R. Lluch, Miguel Cruz, Arantxa Bea,
Josep Vicent Frechina, Daniel Gascó,
Rafael Miralles, Javier Piñol, Maite Insa,
Vicent Usó, Joan Rodrigo, Sònia Martínez**

Fotografia

José García Poveda

Correcció lingüística

Maria Quiles

Disseny i maquetació

Jesús Huguet

Eliseo Soriano

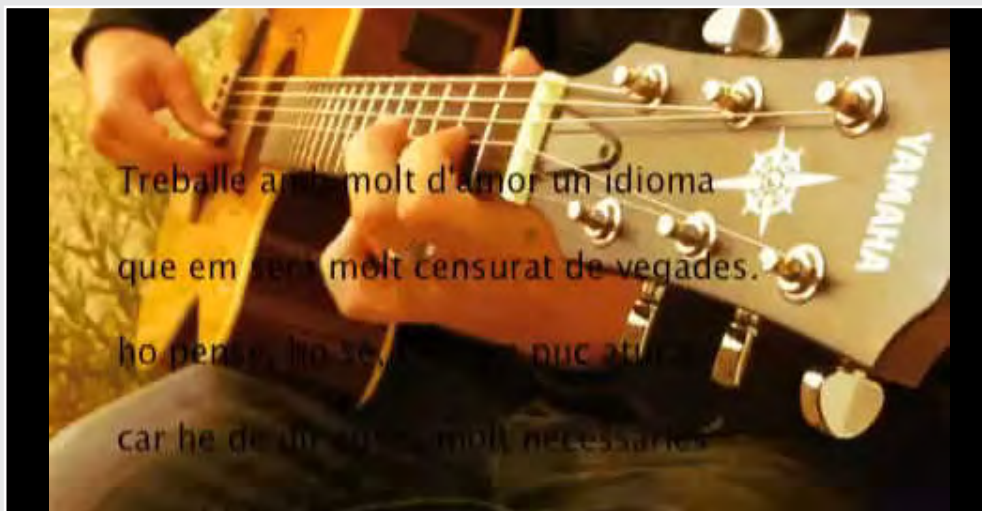
ESTELLÉS POP

Albert Ortega, «Bertomeu», musica una selecció de poemes de Vicent Andrés Estellés i se suma així al seguit d'iniciatives que, amb l'estímul de la declaració del 2013 com a **Any Estellés** per part de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, estan redimensionant a l'alça la figura pública del poeta.

Vivim un segon *boom* Estellés. En aquesta ocasió, però, la perspectiva que ens concedeix el temps ens permet una ponderació més reflexiva i assaonada de les seues enormes virtuts, de la seua talla de poeta universal. I més encara a mesura que s'estén el coneixement de la seua fecunda producció poètica.

Un dels instruments més poderosos de difusió de la poesia estellesiana ha sigut, des dels temps de l'extraordinària irrupció pública que protagonitzà durant la dècada dels setanta, la musicació dels seus poemes: n'hem pogut inventariar recentment més de dos centenars, xifra que el situa al capdavant

VIDEO ▶

Treballa amb molt d'amor un idioma
que em veia molt censurat de vegades.

ho pensava, ho veia, ho sentia que aturava
car he de dir que són molt necessaries

7 d'Estellés

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS - BERTOMEU / Autors
MARC BOU / Il·lustrador
EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2012
978-84-9904-099-8 / 12 EUROS

d'aquest particular indicador de popularitat en tot l'àmbit lingüístic.

En els darrers mesos, aquest instrument ha multiplicat la seua incidència amb l'edició de diversos treballs discogràfics consagrats, monogràficament, a l'obra del poeta de Burjassot: Jaume Arnella, Ximo Caffarena, Pau Miquel Soler, Pau Alabajos, Salvador Bolufer, Natxo Gironés o el duet format per Marc Sempere i Marc Egea en són alguns dels autors.

Albert Ortega és un músic de llarga i coneguda trajectòria. Primer amb diverses formacions –Ampelt, Vinojuan, Noir– i després ja amb aquesta definitiva encarnació com a Bertomeu, ha donat mostres sobrades de la seua solvència en la composició de cançons: coneix molt bé els ressorts ocults que converteixen una peça musical en un artefacte autònom amb vida pròpia. Per això no ens estranya la naturalitat amb què converteix en cançó els set poemes d'Estellés seleccionats. Tant se val que es tracte d'uns versos incontestablement icònics, «Assumiràs...»; un succint epigrama, «Vida» –potser el millor moment del disc–; una peça ja amb fesomia de cançó, «Cançó de la Lluna», com d'una altra de versificació irregular i amb escassa predisposició melòdica, «Oh clar

país». Bertomeu musica Estellés com si partira de zero: ignora conscientment les dues-centes musicacions que el precedeixen i travessa el poeta amb la seua intuïció musical, bastida sobre aquella mena de pop d'autor on sembla trobar-se tan còmode. Aquesta operació li permet eixir del repte, més que amb set poemes cantats, amb set noves cançons. Ho explica Vicent Torrent en el pròleg, i no sabríem dir-ho millor: «Fa impressió sentir els versos d'Estellés musicats i cantats per Albert amb les seues ferramentes musicals i amb la seua sensibilitat sonora. Es contempla un Estellés vist amb ulls actuals, diferent de moltes de les versions d'altres músics anteriors». Aquest és, sens dubte, un dels mèrits principals de l'obra: Bertomeu aconsegueix, amb les arts d'aquell ofici que amb tanta perícia domina, que Estellés sone irrefutablement seu.

El llibre es completa amb una petita propina inèdita: el poema mecanoscrit que Estellés va dedicar a Enric Ortega, pare d'Albert i membre d'Al Tall, arran del seu dissortat traspàs l'any 1978. Una bonica manera de tancar cercles i posar el colofó oportú a un treball molt personal.

JOSEP VICENT FRECHINA

VIDEOS

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR 1

AUTOR 2

VIDEO

‘DESPRÉS DE LES TENEBRES’, de Josep Lozano

Josep Lozano és un narrador de llarga trajectòria i de gran riquesa expressiva. Els seus interessos narratius giren entorn de la història per oferir-nos la visió d’aquesta a través dels seus protagonistes, però també de la mirada dels vençuts i d’aquells que ocupen el darrer escalafó social, la recreació de la realitat local i la figuració del somni.

Les editorials valencianes, en general, no tenen per costum fer polítiques d’autor. Els escriptors valencians, per la seua part, són bastant promiscus i solen publicar les seues obres en diverses empreses editores. Això és degut, potser, al fet que durant algunes dècades moltes obres literàries s’han publicat gràcies a diversos certàmens. També és degut, potser, a l’escassa fortlesa del mercat valencià. D’entre les poques editorials que han fet polítiques d’autor estan Tres i Quatre, amb l’obra de Vicent Andrés Estellés; Tàn-

dem, amb la d’Enric Valor, i Bromera, amb la de Joan Fuster; tots en la categoria de clàssics del segle XX i amb una obra més o menys tancada. Bromera, a diferència de les altres editorials esmentades, dins de la col·lecció «Biblioteca dels Nostres Autors» ha obert un apartat sota el títol «Biblioteca Josep Lozano», on està reeditant l’obra de l’escriptor d’Alginet. Fins ara havia publicat quatre títols: *Ribera*, *Crim de Germania*, *El Mut de la Campana* i *Ofidi*. Enguany se’ls ha sumat *Després de les tenebres i altres narracions*.

Després de les tenebres i altres narracions

JOSEP LOZANO / Autor

CARME GREGORI / Introducció

ELS NOSTRES AUTORS-BIBLIOTECA JOSEP LOZANO /
Col·lecció

EDITORIAL BROMERA. ALZIRA, 2013

264 pàgines / 978-84-9824-913-2 / 12,95 EUROS

En *Després de les tenebres i altres narracions* trobem deu relats que ens parlen d'universos diferents en els quals Lozano ha assajat diverses tècniques i estils narratius. Tots comparteixen tres grans temes: la soledat i la tristesa, junt amb els estralls que aquestes arriben a provocar en individus sense esperança i amb les defenses baixes, i la mort, l'accidental i la buscada, la necessitada per a acabar amb una vida mediocre. Hi ha una part dels relats que entraria en allò de la figuració del somni de la qual parlava en l'entrada d'aquest article, com ara *Sitting bull*, escrit en forma de dietari i epístoles i en el qual ens parla de la soledat d'un individu que acaba escrivint cartes dirigides a ell mateix. *P. Machaon L.*, una narració deutora, sense cap mena de dubte, de *La metamorfosi*, de Kafka. *Les dents*, que té la forma d'una rondalla tradicional de por. *Laodamia*, un relat d'amor i mort que reinventa un mite clàssic i el situa en el segle XX. *Memorial de P*, que pren la forma d'una faula, on el protagonista, un porc que està a punt de patir la matança, ens relata amb un llenguatge ple de girs populars com serà la seua mort i de quina manera acabarà el seu cos. Pel que fa a una narrativa arrelada al territori, on també estaria enquadrada la seua novel·la *Ribera*, podem trobar relats com ara *Croissant*. En la línia del conreu de la narra-

tiva històrica com en les novel·les *Crim de Germania* i *El Mut de la Campana*, trobem el relat *El rei Turigi*, en el qual el cabdill de la revolta morisca, just abans d'enfrontar-se amb la mort, narra en primera persona com es va gestar, en primer lloc, l'expulsió dels moriscos del Regne de València i, després, la resistència i la revolta que una part d'aquests portaren a cap. Els relats *El cambrer i Walata* quedarien en un quart bloc, un espai de pont entre el primer grup i el segon. En el primer relat trobem un cambrer que

escolta una història trista d'un home que han pretés assassinar en reiterades ocasions, i en el segon, la història d'un emigrant maurità que intenta sobreviure i refer-se d'un amor desgraciat lluny de la seua terra i els seus costums.

[🔗 MANEL ALONSO I CATALÀ](#)

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

VIDEO 1

Una mirada sobre els escriptors del Segle d'Or

«Els escriptors valencians del segle XV» recull les conferències pronunciades per diversos especialistes sobre els principals autors del Segle d'Or de la nostra literatura durant el simposi que va tenir lloc a la Fundació Germà Colón el novembre del 2011.

Joanot Martorell, amb tres estudis, és l'autor que rep més atenció en *Els escriptors valencians del segle XV*. Germà Colón presenta en «La llengua del *Tirant*: algunes qüestions» unes notes sobre diversos aspectes lingüístics, sense oferir una visió global de la llengua de la novel·la de Martorell. Agustín Rubio, en «L'escrivà de ració del príncep de Viana i l'autoria del *Tirant lo Blanch*. Notes de crítica documental a l'entorn d'un miratge literari», critica de manera convin-

cent la hipòtesi de Jaume Torró, de la Universitat de Girona, sobre l'estada de Joanot Martorell a Barcelona entre els anys 1460 i 1463 en la cort del príncep de Viana, anys en què es va escriure el *Tirant*. «Llengua i context cultural al *Tirant lo Blanch*. Sobre la identitat del darrer Joanot Martorell (1458-1465)», d'Antoni Ferrando, és una síntesi excel·lent i una valoració crítica dels resultats de les últimes investigacions sobre Martorell i la seua novel·la, especialment sobre

Els escriptors valencians del segle XV

GERMÀ COLÓN DOMÈNECH / ed.

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT JAUME I. FUNDACIÓ
GERMÀ COLÓN. CASTELLÓ DE LA PLANA, 2013

257 pàgines / 978-84-8021-912-9 / 16,00 EUROS

la qüestió de l'autoria. La documentació de l'època fa referència a uns quants Joanot Martorell homònims. Quin d'aquests va ser l'autor del *Tirant*? La qüestió no té un interès merament erudit. Decantar-se per un Joanot Martorell o altre representa situar la redacció de la novel·la en contextos polítics i literaris molt diferents.

Rafael Alemany ressegueix en «El lèxic i les constants temàtiques marquianes» tres camps semàntics del lèxic de March: el de l'amor, el de la religió i el de les malalties i la medicina. L'aproximació a la poesia de March que proposa Alemany és molt suggestiva, però una mica mecànica, perquè els camps semàntics s'identifiquen a partir d'uns temes prèviament delimitats.

Tomàs Martínez és l'autor de «Ritme, rima i estructures paral·leles en la literatura i en la predicació de Vicent Ferrer». En aquest estudi destaca la importància de la prosa rimada en la literatura medieval i assenyalava que la seua presència poques vegades s'ha d'atribuir a la prosificació de materials versificats.

Menor interès tenen «La literatura catalana religiosa en la tardor medieval», de Marinela Garcia Sempere, i «El denominat “estil afectiu” en la *Vita Christi* d'Isabel de Villena», de Rosanna Cantavella. Poca cosa aporten

de nou. El text d'Anna Isabel Peirats, «Moralitat i comicitat a l'*Spill* de Jaume Roig», que resumeix algunes de les característiques principals de l'obra de Roig, està redactat de manera bastant millorable.

Albert Hauf tanca el volum amb un assaig sobre Isabel de Villena, «La lectura “al espiritual” del c. 12 del *Vita Christi* d'Isabel de Villena. Notes d'exegesi isabelina», en què explica com es llegia la Bíblia a l'edat mitjana i com aquesta lectura determinava la construcció dels textos religiosos medievals. Hauf il·lustra aquestes consideracions amb l'anàlisi i comentari d'un capítol del *Vita Christi*. El seu assaig no és únicament un estudi filològic i històric, sinó una mostra de crítica literària de gran categoria.

 ENRIC IBORRA

ENLLAÇOS

FITXA

De Filadelfia al cielo

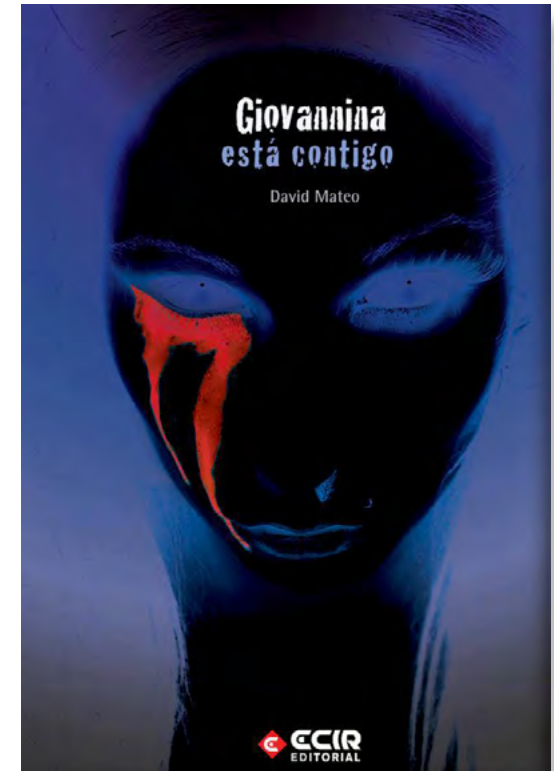
Orson Gough, investigador del fenómeno de las psicofonías, aparece muerto en su pequeño despacho de trabajo. Solo una persona puede hacerse cargo del caso: Mich Penderton, un periodista atípico, desvergonzado y mujeriego, cuya fe en lo sobrenatural transgrede las leyes convencionales.

Giovannina está contigo es una novela negra para disfrutar durante los largos días de verano. O mejor aún, en las calurosas noches. Como ya hiciera su autor con la galardonada *Noches de sal*, el misterio se erige en piedra angular de una trama urdida en torno a la muerte, y que gira alrededor de personajes hoscos.

Desde el comienzo de la novela, Mich Penderton asume la voz narrativa en primera persona. Él nos lleva de la mano a conocer, en una retrospectiva *post mortem*, los últimos días de su

amigo. El Viejo Tiranosaurio, también conocido como Culo Gordo o Revienta Cuellos, era un tipo peculiar de Filadelfia: fan de los Eagles, amante de los bolos y feligrés habitual de ciertos antros... ¿dónde está la peculiaridad, entonces? El bueno de Orson también tenía otra afición, más oscura y secreta, que compartía con Penderton: las psicofonías.

Con el marco de una Filadelfia nocturna y lluviosa, Mich nos acomodará sobre el cuero de su Mustang del 88 y dará comienzo a una investigación

Giovannina está contigo

DAVID MATEO / Autor

«HISTORIAS DE HOY» / Col·lecció

ECIR. VALENCIA, 2013

127 pàgines / 978-84-9826-690-0 / 9,50 EUROS

donde los vivos son tan peligrosos como los muertos. Mich recordará cuando fue con Orson al 18 de Salem's Saint, un caserío abandonado, a la caza de voces de ultratumba. Así nos presenta primero a Lynn, y más adelante a Willy, Kate y Oddel, que son las psicofonías más habituales con las que suelen darse cita los dos amigos de la revista *NIGMA*, especializada en sucesos paranormales.

Poco después del sepelio de Orson, conocemos a Vera –la viuda de Gough–, y también al agente Tim Templeton, el contacto de Mich en el FBI. Gracias a una antigua deuda, el agente le ayudará a esclarecer el misterio que rodea la muerte del Viejo Tiranosaurio... Un misterio que nos llevará hasta un final sorprendente pasando por personajes carismáticos y realistas, que no habrían desentonado en una novela de Stephen King. Paola Chiara y John Umber son dos de ellos: la extraña mujer y el pirata informático nos harán preguntarnos por el desenlace de una trama de desarrollo lineal, perfectamente orquestada, que va ganando enteros en tensión y conspiraciones una página tras otra.

Giovannina está contigo es una novela breve, de lectura rápida, pero ello no significa que su autor renuncie al estilo ni a la

▶ VIDEO

profundidad de obras anteriores. El escritor nos deleita en cada capítulo con imágenes sugerentes, manteniendo el enigma de Giovannina en un suspense que va desvelando con cuentagotas, como las que caen del cielo gris de Pensilvania.

La décima novela de David Mateo resulta, en retrospectiva, una consecuencia lógica de sus dos anteriores obras: *Prohibido salir con el cliente* (2012) y *Noches de sal* (2011). En

esta ocasión nos conduce a través de un *thriller* sin fisuras, que nos dejará un excelente sabor en el paladar.

[SERGIO R. ALARTE](#)

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

VIDEO 1

Descobreix-me, gaudeix-me...

llegeix-me

«És molt difícil passar davant d'un dibuix de **Paula Bonet** sense girar el cap, aturar-se i preguntar-se de qui són les mans que fan uns retrats tan bonics» (**Bestiari Il·lustrat**). Paraules com aquestes són molt comunes en crítiques que parlen sobre l'obra d'aquesta il·lustradora. Però, què amaguen els seus traços?

Amb l'*Alícia* de Lewis Carrol com a punt de partida s'inicia aquesta història feta per anar a dormir. Alícia és una xiqueta que no pot agafar el son, perquè són tantes les preguntes que l'envaeixen que no pot dormir. La recerca del seu conill de peluix és l'inici d'aquesta història que ens transporta al món de la imaginació i dels desitjos, on la realitat i la ficció, les preguntes i les respostes s'agafen de la mà, una aventura on les autores es presenten a través de personatges molt representatius. Com una eruga que podria recordar els bombers de Ray Bradbury a *Fahrenheit 451* que tant agrada a les autores i sobretot la famosa *caterpillar* fumadora d'*Alícia*.

Llapis de grafit, aquarel·la, tinta xinesa i llapis de colors formen aquest àlbum il·lustrat i publicat en una acuradíssima edició, on el mínim detall importa. Com el paper d'aquarel·la elegit, tan gustós al tacte. O el punt de llibre que fa referència a l'etiqueta de la botelleta del llibre d'*Alice's Adventures in Wonderland* i on posava allò de *Drink me*.

Amb tot, si es tractara d'un àlbum il·lustrat on les imatges foren les úniques protagonistes, estaríem parlant, una vegada més, d'un dels errors d'aquest gènere literari: exquisits dibuixos i una bona edició, però una història buida. Afortunadament, això no passa a *llegeix-me*, ans al

llegeix-me

AMAIA CRESPO / Autora

PAULA BONET / Il·lustradora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2012

32 pàgines / 978-84-940802-1-0 / 20 EUROS

contrari. La perfecta coordinació entre il·lustradora, **Paula Bonet**, i escriptora, **Amaia Crespo**, ha donat un resultat harmoniós.

Imatge i paraula, Paula i Amaia, juguen a la pregunta resposta. La imatge deixa en l'aire la pregunta que la paraula respon, o a l'inrevés. Ambdues són protagonistes en una mateixa línia. I és que, com explica Paula Bonet en una entrevista a **amoralart.cat**, «Jo, si faig un dibuix sense alguna cosa vermella i sense text, és com si no l'he acabat». Així, amb una tipografia manuscrita que s'adapta perfectament a les imatges, fugint d'aquells àlbums il·lustrats on la paraula sembla un foraster a la pròpia casa, imatge i paraula t'acompanyen. Es tracta, doncs, d'una narració on també té un paper molt important la maquetació de Pere Fuster, que proposa una lectura complementària.

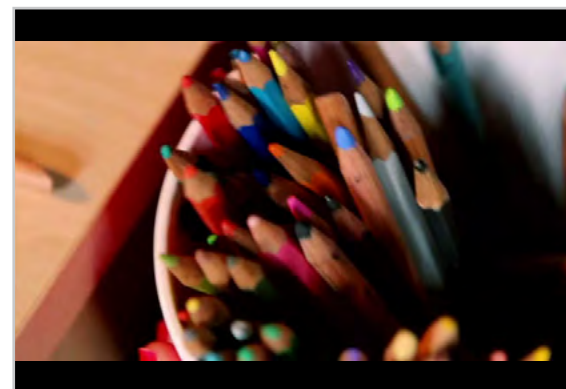
Il·lustracions expressionistes i gestuals, dibuixos desdibuixats, com si d'un somni es tractara, ocupen tot l'espai de les pàgines per introduir-te en la narració. Els punts de color et porten la mirada allà on les autores vo-

len que pares atenció: Alicia amb els cabells i galtes rosades, la panxa, el conill de peluix, el llibre...

llegeix-me naix d'un encàrrec de l'editor d'**Andana Editorial Ricard Peris**, com desvelen les autores a l'entrevista d'**Un país de llibre**. Un projecte possible gràcies a la participació de 285 mecenades en un micromecenatge de la plataforma **Verkami**. Una aposta d'innovació i lluita per a traure endavant, en temps de crisi i incertesa, projectes interessants i alhora arriscats. Autores i editorial són conscients d'aquesta època de canvi: un bon exemple n'és la gran feina de comunicació i difusió en línia amb què Andana Editorial es presenta al mercat: xarxes socials (**Facebook**, **Twitter**, etc.), vídeos promocionals... Especialment **Facebook** ha estat una plataforma imprescindible per a donar a conèixer l'obra de Paula Bonet.

 ANDREA R. LLUCH

VIDEOS

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR 1

AUTOR 2

VIDEO

Las postales desiertas de Nikola Madzirov

En los espacios sin gente de Nikola Madzirov (Strumica, 1973), el poeta macedonio fusiona lo cotidiano y lo trascendente y crea poderosas imágenes visuales que hablan de la muerte y el origen, de la herencia, del amor, de la memoria y el olvido.

En *Lo que dijimos nos persigue*, Nikola Madzirov compone espacios casi siempre inhabitados: una sala con muebles que un día alguien moverá «como piezas de ajedrez al inicio de otra partida», un pasillo vacío con un neón vacilante, fachadas de edificios en sombras, tejados con antenas, una plaza de noche, casas con «grietas en los muros como venas / de un amante excitado»; estampas a menudo desiertas, probablemente imágenes de lugares que podrían haber sido abandonados o recorridos por exiliados de cualquier país: el apellido Madzirov significa «nómada, persona sin hogar» –explica Josep M. Rodríguez

en el prólogo de esta edición– y fue adoptado por los Stamenov en 1913, durante la segunda guerra de los Balcanes, cuando partieron hacia el norte y se instalaron en Strumica, ciudad macedonia, cercana a las fronteras de Bulgaria y Grecia, donde nació el poeta.

Los textos de Madzirov iluminan como un destello una escena frágil e inasible: un pensamiento o el fragmento de un sueño; para J. M. Rodríguez, parecen «instantes encerrados en una pompa de jabón», «universos de música silenciosa». Pero estas postales sin gente no son estrictas

Lo que dijimos nos persigue

NIKOLA MADZIROV / Autor

YOLANDA CASTAÑO Y MARIJA PETROVSKA / Traductoras

«LA CRUZ DEL SUR» / Colección

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA, 2013

105 pàgines / 978-84-15576-50-1 / 15,00 EUROS

naturalezas muertas, ya que casi siempre se detecta algún movimiento en ellas: banderas a merced del viento o mariposas, elementos vulnerables, casi sin entidad, latentes. A través de estos «cuadros expresionistas, llenos de pinceladas densas, enérgicas, que surgen de la imaginación para volver a ella, como animales nocturnos atrapados fugazmente por los faros de un coche», como los ha descrito Adam Zagajewski, el autor macedonio habla de silencios y de palabras que «pasan de unos a otros / como cubos oblicuos en un incendio estival», de la muerte y el origen, de la herencia –genética y artística–, de la memoria y el olvido; y también del amor: «Vi a otra persona escribir nuestros nombres / en

torres y basílicas cubiertas de nieve. / Y vi también tu sombra subiendo por mi cuerpo / mientras que tú bajabas de todos los refugios / encontrados después de las guerras oficiales».

Tú escribes. De las cosas que ya existe
Pero ellos dicen que estás inventando.

Te callas. Igual que una red lanzada
por pescadores furtivos. Como un ángel
que sabe lo que la noche traerá.

Y viajas. Olvidas,
para poder regresar.

Escribes, y no quieres recordar
la piedra, el mar, tampoco a los creyentes
que duermen con las manos separadas.

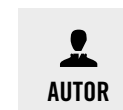
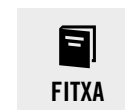
“El que escribe”, Nikola Madzirov.

Hay en la poesía de Madzirov una voluntad explícita de enfocar lo humano a través de su ausencia y de los rastros que dejamos –objetos usados, cartas, el calor en un asiento de autobús, recuerdos de quienes sobreviven–; el escritor prefiere la historia pequeña, la del individuo, a la de los pueblos y las identidades colectivas –el ritmo de una respiración al de los tambores–; y quizá por eso en sus versos abunda lo mundano que se mezcla con lo trascendente en figuras poderosas, sumamente visuales: «... la flecha de la señal de dirección obligatoria / está

apuntando a Dios, / el pescador rasga un trozo de cielo / cuando arroja el anzuelo de su caña hacia el río». Madzirov suscribe la idea de la poesía de Jean Cocteau, «El poeta no inventa. Sólo escucha», opta por lo diminuto y profundo, por ser un transmisor de lo que le rodea, también de los deseos: «Un día llegaremos a encontrarnos, / como un barco de papel y / la sandía que se enfría en el río».

ARANTXA BEA

ENLLAÇOS ▾

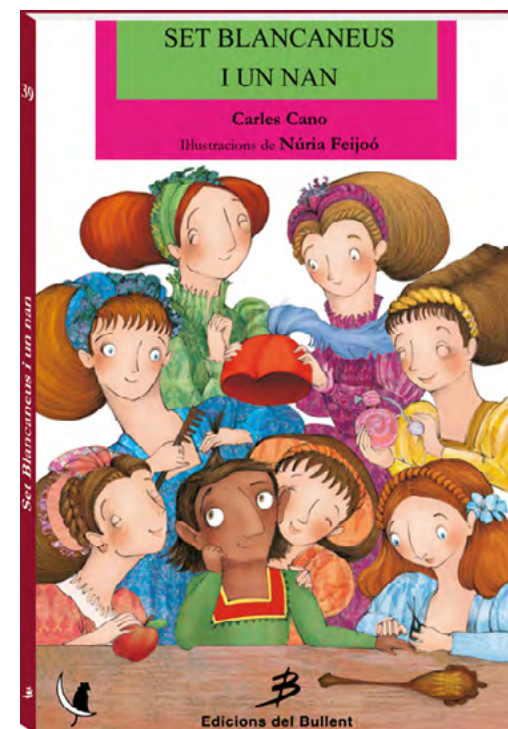

La reina que volia manar

La recerca d'un hereu per a un regne amb set donzelles és el punt de partida d'aquesta història que, com no pot ser d'una altra manera, té un final feliç. Juntament amb el pretendent, però, pren protagonisme una reina envejosa i maquiavèlica que vol fer-lo desaparèixer en adonar-se'n que s'ha ficat a tot el món a la butxaca.

El llibre conta la història d'una reina poderosa, envejosa i egocèntrica, capaç de tot per ser protagonista en exclusiva de qualsevol cosa que passe no sols en el seu regnat, sinó també més enllà. Ella i el rei tingueren set filles, tres en un primer part i quatre en el segon. Un bon dia, el rei se n'adona que no tenia cap hereu i que triar una hereva entre les seues set filles podria generar un problema entre elles. Davant la facilitat procreativa de la reina, decideixen no buscar més embarassos i fixar el seu objectiu en la recerca d'un hereu per a alguna de les set donzelles.

Com aigua de maig, tan bon punt es plantejà el problema, hi va aparèixer la solució. Un bon dia va aparèixer en mig d'un canyar del regne un nan que havia estat arrossegat per la crescuda del riu quan havia eixit a comerciar. L'arribada del nan fou entesa per la reina com un miracle de la Providència i així ho va pregonar, malgrat que res tenia a veure amb el vertader origen del nouvingut. I per això li posaren de nom Moisès, per identificar-lo amb la llegenda bíblica de l'Antic Testament i donar-li més solemnitat al fet i deïtat al personatge.

Set Blancaneus i un nan

CARLES CANO / Autor

NÚRIA FEIJÓ / Il·lustradora

XVIÉ PREMI CARMESINA DE NARRATIVA INFANTIL 2012

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2013

78 pàgines / 978-84-9904-098-1 / 6,90 EUROS

Però més enllà de veure'l com un candidat a marit, les set filles del rei veien el nan Moisés com una joguina que, per la seua menudesa, anava de braç en braç d'unes a altres. Mentrestant, el pobre nan no entenia res de res i es va veure abocat a preparar-se com a hereu fent classes de llatí i de protocol. Però el candidat a rei prompte va guanyar-se la gent amb el seu humor, va anar adquirint personalitat pròpia i deixant la reina en un segon pla.

Aquesta, que pel seu comportament més que una reina semblava una bruixa de cara envellida, nas allargat i una piga negra i sobresortida a la barbata, trobà a l'equipatge del nan un espill màgic que sols deia veritats. I fou l'espill qui li va dir que havia perdut la popularitat al seu regne i que ara era el nan el personatge més influent. Tan poca gràcia li va fer aquesta revelació que, ben enfadada, la reina va agarrar el nan, el va amagar al bosc i tractà de llevar-se'l d'enmig provocant un incendi. Moisés, amb la complicitat de les donzelles i del rei, va fingir la seua mort perquè sabia que si aquella bruixa tinguera la mínima sospita que encara vivia, tornaria a per ell.

La reina, però, prompte es va assabentar que el nan era viu i dissenyà tot tipus de peripècies per desfer-se d'ell. En una, el

▶ VIDEO

nan va fingir de nou que moria rosegant unes pomes enverinades que la reina li havia regalat. El rei i les donzelles, però, sabedors de la falsa mort del nan, el repatriaren perquè aconseguira escapar del calvari pel qual el feia passar la reina.

En arribar al poblat del nan, feren una gran festa, i tan acollidora fou la benvinguda, que el rei i les seues set filles decidiren quedar-se a viure allí, mentre que la reina, sola,

s'enredava en estúpides guerres a través de les quals creia protegir la seua reputació i popularitat.

BERTA RODRIGO MATEU

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR 1

AUTOR 2

La virtud de la ironía

Las narraciones de «La mujer que vigila los Vermeer» repasan, con tanta lucidez como ironía, las andanzas del hombre urbano de nuestro tiempo: por ellas desfilan la mentira compulsiva, la pasión por el cine, el Capitán Trueno o el fracaso amoroso. Resultan tan cercanas como sugerentes.

José María Conget (Zaragoza, 1948) cuenta con una notable obra que lo sitúa entre los autores más importantes de la narrativa española actual. Se inició en la novela: *Todas las mujeres* (1989 y 2009), *Hasta el fin de los cuentos* (1998). Posteriormente, en *Bar de los anarquistas* (2005), publicó relatos. Además, su interés por el cine y los tebeos ha dado lugar a una obra ensayística sugerente: *El olor de los tebeos* (2004), *Viento de cine. Del cine en la poesía española*

de expresión castellana. Una selección (2002). Ha sido Premio de las Letras Aragonesas de 2007.

Editorial Pre-Textos, que ha editado varias obras del autor, nos propone su última entrega: *La mujer que vigila los Vermeer* (2013). Es una colección de once relatos –con una eficaz voluntad de vanguardia, que interesa tanto a la organización como al tempo del relato– que irradian una brillante ironía, al tiempo que están informadas, entre otras cosas, por la sentimentalidad de

La mujer que vigila los Vermeer

JOSÉ MARÍA CONGET / Autor

«NARRATIVA CONTEMPORÁNEA» / Col·lecció

EDITORIAL PRE-TEXTOS / VALENCIA / 2013

149 pàgines / 978-84-15576-38-9 / 17 EUROS

la infancia, el elemento autobiográfico, la reflexión en torno a la sociedad actual y los íconos del cine.

Así las cosas, nos enfrentamos a un *collage* de historias –la ilustración, a cargo del autor, en la cubierta del libro es un indicio de lo que nos aguarda– que dan cuenta de la inanidad de unas vidas discutiblemente dedicadas al conocimiento: *No calls, no letters, no messages* o *Suaves pendientes*. La extravagancia de alguien que ve conspiraciones políticas por doquier: *Conspiración*. Una reflexión ante la presencia de la muerte: *Dos habitaciones*. Las memorias de alguien en torno a su pasión por el cine, iniciada en la primera infancia por las mujeres de la casa: *Mi vida en los cines*. Las fantasías de un mentiroso compulsivo en el diván de su psicoanalista: *¿Lo mío tiene remedio, doctor?* El desteñido deambular de un hombre por la escenografía de un lunes, que acaba en el cine, *Hoy es lunes*. Tres relatos breves que reúnen la convulsa espera de una carta: *La carta*. La trastada de un chaval, admirador del Capitán Trueno, en un colegio religioso: *La venganza del Ca-*

pitán Trueno. Un error administrativo que convierte en impostor a quien lo padece: *El impostor*. Por último, la divertida crónica de dos hombres que aman a la misma mujer: *La mujer que vigila los Vermeer*.

Narraciones que, con independencia de su propia temática, comparten, por lo general, un *leitmotiv*: la irreparable tristeza que causan las relaciones amorosas truncadas. Los protagonistas, que suelen ser hombres, buscan obsesivamente las razones que los han llevado a esta carencia que Conget redime con el recurso del humor: torna la tragedia en risa, el único recurso que nos rescata de las quisicosas de la vida.

La mujer que vigila los Vermeer es un libro pleno de lucidez y de vitalidad que, a su vez, insufla vida: un deslumbrante retrato de las luces y sombras del hombre urbano de nuestro tiempo. Uno de los mejores logros de José María Conget.

RAFAEL COLOMA

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

Nou personatges a la recerca de poeta

Els versos de Josep Ballester i les il·lustracions de Paco Giménez ens acosten amb esperit divertit a alguns dels personatges més carismàtics de la literatura infantil i juvenil. Un llibre ideal per a llegir en veu alta i sembrar la llavor de la curiositat en els nous lectors.

Sempre m'han agradat els llibres que parlen d'altres llibres; constitueixen una mena de mapa del tresor (totes les lectures ho són, com diu aquest editor i il·lustrador notable que és Vicente Ferrer) que incita el lector a continuar bussejant en les pàgines impreses, activitat que, amb freqüència, es produirà durant tota la seua vida. Un llibre que et porta a un altre és un bon llibre, en qualsevol cas.

Josep Ballester ha volgut fer el seu homenatge particular a alguns dels personatges més interessants de la literatura, concretament d'aquesta literatura que també és accessible per als xiquets. La selecció que ha fet és singular, ja que majoritàriament no hi re-

cull els protagonistes o, si ho fa, no són els que qualificaríem com a modèlics. No, els versos d'aquest llibre parlen –i ací en radica l'essència bandarra– de gats murrís, bruixes, conills blancs i barreters bojos, pirates mutilats, xiquetes que porten la seua imaginació ingovernable per bandera... Per dir-ho d'alguna manera, el lector es troba en alegre sintonia amb els antiherois dels contes. Únicament pot desentonar, en la meua opinió, la inclusió d'algun personatge modern de procedència cinematogràfica, hereu, sens dubte, d'uns altres de més pes, que sembla eixir-se'n de l'esquema inicial del llibre i persegueix un acostament al jove lector de hui.

Diversos i dispersos versos conversos i perversos dels universos

JOSEP BALLESTER / Autor

PACO GIMÉNEZ / Il·lustrador

PERIFÈRIC EDICIONS. CATARROJA, 2013

32 pàgines / 978-84-92435-54-8 / 14,80 EUROS

En ocasions se'ns conta amb humor com va ser la vida d'alguns personatges després que s'escriguera el final del seu conte (*El gat amb botes*); en altres, se'ns narra algun moment destacat de la història del personatge (*El capità Ganxut*), i en la major part, és el mateix protagonista el que ens parla de si mateix i dels éssers màgics amb els quals es relaciona en la seua vida literària (Alícia, Pinotxo).

Aquests versos *conversos i perversos* de Bal·lester em semblen ideals per a la lectura en veu alta per la riquesa lèxica i l'ús de figures molt adequades i abundants, especialment les d'ordre fonètic que, pel que fa al ritme, tenen un paper molt important.

Mereix una menció a banda la tasca excel·lent de l'il·lustrador Paco Giménez. Les seues imatges condensen, en l'espai limitat d'una doble pàgina, la història i els personatges fonamentals de cada llibre, amb la mestria i l'afecte de l'artista que gaudeix amb el seu treball. Tècnicament, les il·lustracions estan resoltes en bitó i presenten l'excel·lència habitual de Giménez a l'hora de compondre, amb aquesta precisió en l'ús de la línia i la taca, de l'equilibri d'aquesta amb els espais blancs i dels detalls, que mai deixarà d'admirar-me. Sincerament, fullejar aquest llibre, encara sense llegir-ne una estrofa, és una delícia per als sentits del lector.

▶ VIDEO

Finalment, m'agradaria assenyalar la presència destacada del món de Pinotxo en la portada i les guardes del llibre, i que no és en absolut gratuïta. És el personatge que millor representa l'esperit burleta i desmitificador del llibre, sobretot si reparem en el moment que encertadament Paco Giménez ha triat reflectir. El ninot mentider i mandrós alliberant-se dels seus lligams dibuixa a la perfecció l'essència del treball dels autors. Essència que

també podria estar destil·lada en el vers següent, posat en boca de la meravellosa Alícia: «també puc somniar en l'interior del somni d'un poeta llunàtic».

[🔗 MIGUEL CRUZ MONTALBÁN](#)

ENLLAÇOS ▶

FITXA

AUTOR 1

AUTOR 2

UN VIATGE D'ANADA

Memòries polítiques de Ricard Pérez Casado, alcalde socialista de la ciutat de València entre 1979 i 1988, diputat nacional i administrador de la Unió Europea per a la ciutat de Mostar, a Bòsnia i Hercegovina. Se centren en l'intens període que va des de 1977 fins a 2007.

Encara que un bon nombre d'intel·lectuals valencians contemporanis ha sigut procliu a escriure dietaris seguint l'estela fusteriana, els nostres polítics i pròcers no han sigut gens aficionats al gènere memorialístic, i només molt pocs han sigut objecte d'estudis biogràfics. El corpus bibliogràfic valencià té un buit important en aquest tipus d'obres que ens ajudarien a comprendre molts fets de la nostra història. Per aquesta raó resulten molt valuoses les memòries polítiques de Ricard Pérez Casado, destinades a ser una obra de referència per a entendre no només la modernització de la ciutat de València, sinó també la transició democràtica a casa nostra.

Des de la reflexió que dóna el pas del temps, i amb la clara intenció de defensar-se de la manipulació a què ha estat sotmesa bona part de la seua activitat pública per part dels seus adversaris polítics –tant de l'oposició com del seu partit i dels seus corifeus mediàtics–, Pérez Casado ens conta el seu periple polític, on el lector pot reflexionar entorn del que podria haver sigut, i no ha sigut, si haguera continuat sent l'alcalde del cap i casal. Sense llevar importància als capítols dedicats a Mostar, al seu pas per les Corts Generals o a l'Institut Europeu de la Mediterrània, les pàgines dedicades als anys que va estar al capdavant de l'Ajuntament de València esdevenen l'eix central del lli-

Ricard Pérez Casado

Viaje de ida

Memorias políticas

1977–2007

Viaje de ida. Memorias políticas 1977-2007

RICARD PÉREZ CASADO / Autor

PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA.
VALÈNCIA, 2013

520 pàgines / 978-84-370-9119-8 / 24 EUROS

bre. L'autor recorda com era la ciutat que va trobar quan va arribar a l'Alcaldia: una València ancorada en el passat franquista, sense quasi infraestructures i sense un pla de futur. Amb l'ajuda d'un equip reduït de fidels i lluitant contra propis i estranys, Pérez Casado va pensar la ciutat alhora que la construïa i la recuperava per als ciutadans: va suprimir els nombrosos passos a nivells ferroviaris que existien i que formaven un autèntic cinturó de ferro; va millorar la mobilitat i el transport públic; va facilitar la integració en la xarxa urbana dels barris aïllats i va fer de la ciutat l'element vertebrador de l'àrea metropolitana –una vertebració molt criticada pel govern autonòmic socialista. També va plantejar i va desenvolupar el cicle integral de l'aigua, des de la potabilització fins al clavegueram i els col·lectors. Va modernitzar l'Administració; va transformar el llit del Túria en un jardí; va alliberar el Saler de l'especulació immobiliària; va elaborar un pla d'ordenació urbana, i va construir el Palau de la Música. Un projecte urbà on la cultura s'alçava com una manifestació de llibertat i era l'instrument que igualava la ciutadania. Urbanisme i cultura, amb la Mediterrània com a pretext i com a sentit. Un projecte amb el qual va intentar que la ciutat de València fóra el catalitzador del país i no la competidora de l'autonomia política, com ho van entendre alguns dels seus companys de partit.

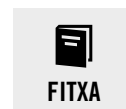
▶ VIDEO

Escrites en castellà com a homenatge a sa mare i a les seues arrels castellanés, amb una prosa elegant i directa, aquestes memòries sense pèls en la llengua no són només les memòries de l'artífex de la renovació urbana de València més important dels últims cinquanta anys, sinó les d'un intel·lectual compromés, un humanista, que va entendre la seua ciu-

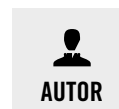
tat des de la llibertat, la cultura i la ciutadania. Unes memòries sucoses amb moltes lectures.

MANOLO GIL

ENLLAÇOS ▶

FITXA

AUTOR

A SANGRE FRÍA. EL NÚCLEO DURO DEL DERECHO PENAL

ROSARIO DE VICENTE MARTÍNEZ / Autor

«CINE Y DERECHO», 38 / Col·lecció

TIRANT LO BLANCH. VALENCIA, 2012

141 pàgines / 978-84-9033-027-2 / 19,90 €

EDICIÓ DIGITAL / 12 €

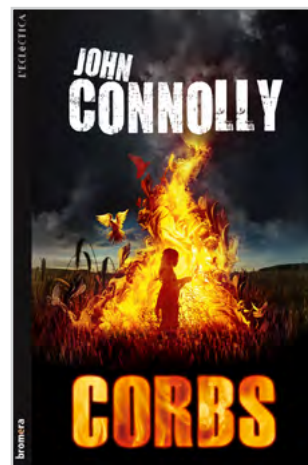
ENLLAÇOS ▲

FITXA

AUTOR

Corbs

JOHN CONNOLLY / Autor

MARIA INIESTA / Traductora

«L'ECLÈCTICA», 216 / Col·lecció

EDITORIAL BROMERA / ALZIRA / 2013

400 pàgines / 9788490260388 / 20 €

ENLLAÇOS ▲

FITXA

AUTOR

La pena capital

El cineasta y escritor Gonzalo Suárez decía que la primera pantalla era el papel y la primera cámara, un bolígrafo. Lo cierto es que tanto la literatura como el cine amplían nuestro imaginario. Con *In Cold Blood*, el escritor Truman Capote y el cineasta Richard Brooks dispararon sobre el lector y el espectador, respectivamente, un caudal memorable de imágenes. El impacto de ambas obras permanece y no es nada fácil sustraerse a ellas, extender su análisis y escribir en sus márgenes. Más allá de su didactismo inicial, el ensayo urdido por Rosario de Vicente adquiere relevancia por el análisis jurídico de cada uno de los movimientos de los protagonistas de *A sangre fría* (1967). En realidad, la autora reabre el caso. Exhuma los cuerpos de Dick Hickock y Perry Smith, autores de aquel cuádruple crimen atroz y, lo más importante, los resitúa en el mundo actual. A través del film, aclara algunas dudas: la sustracción de un coche ¿se trata de robo o hurto? El crimen ¿es asesinato u homicidio? Como la célebre novela y la película resultante, el ensayo gira 180° y deriva en una crítica histórica y contemporánea del aparato punitivo de los gobiernos, detallando la derrota de un sistema que responde con la misma crueldad.

DANIEL GASCÓ

Misteri a Pastor's Bay

La desaparició d'una xiqueta a Pastor's Bay, un llogaret minúscul de l'estat de Maine, fa que Randall Haight, un assassí convicte que ha iniciat una nova vida, demane l'ajut del detectiu Charlie Parker: algú coneix que en el passat va matar una xiqueta i li fa xantatge. Aquestes són les línies argumentals de *Corbs*, l'última novel·la de John Connolly, la cinquena de les que ha publicat Bromera (i l'onzena de la sèrie completa). Com en les anteriors, l'autor irlandès demostra una gran capacitat per a crear una trama potent, que atrapa el lector, després de superar les llargues descripcions que abunden en la primera part de l'obra. No falten ni les referències al trauma que persegueix Charlie Parker (l'assassinat de la dona i la filla en la novel·la inaugural de la sèrie), ni els elements sobrenaturals característics de Connolly, ni la proliferació de fils argumentals que trenca amb perícia, és cert, però que resol amb certa precipitació. Això fa que el final siga un compendi d'explicacions que hauríem agraït que integrara millor en la trama. Amb tot, *Corbs* es llegeix d'una tirada i no decebrà els incondicionals de Connolly.

 VICENT USÓ

Época de incertidumbres.

Ensayo sobre el federalismo y la diversidad nacional

ALAIN-G. GAGNON / Autor

«CIENCIA POLÍTICA» / Col·lecció

LUIS GÓMEZ ROMERO / Traducció

TIRANT LO BLANCH. VALÈNCIA, 2013

242 pàgines / 9788490337325 / 25 €

EDICIÓ DIGITAL / 15 €

ENLLAÇOS ▲

Hilos de colores

ELENA FERRÁNDIZ / Autora i il·lustradora

LEGUA EDITORIAL, en col·laboració amb la
Fundación Alzheimer España. VALÈNCIA, 2012

978-84-938841-3-0 / 17 €

ENLLAÇOS ▲

La dignitat de les nacions

A repensar la vigència de les diferències nacionals i a mostrar noves vies favorables al reconeixement dels drets de les nacions minoritàries i el federalisme multinacional, hi va dedicada l'última obra d'Alain-G. Gagnon. Professor de la Universitat del Quebec, càtedra des d'on ha estudiat a fons l'anomenada «Revolució tranquil·la» en aquell país, Gagnon coneix també alguns dels últims episodis del conflicte protagonitzat pels nacionalismes espanyol i català. Fenòmens planetaris, com ara la globalització, l'estandardització dels mercats, l'aculturació americana, l'empobriment o la uniformació de moltes pràctiques polítiques no poden anul·lar, ens diu, la persistència de minories nacionals que es resisteixen a ser assimilades per la nació majoritària. I amb aquest fil conductor articula la seua proposta des de tres principis peculiars: mesura, dignitat i hospitalitat, eixos que, segons ell, haurien d'acompanyar el reconeixement democràtic de les nacions sense estat. No és anecdòtic que el llibre rescate l'editorial *La dignitat de Catalunya*, que dotze mitjans del Principat van publicar conjuntament en 2009 en una iniciativa insòlita que sintonitza plenament amb les tesis que es deixen veure en aquestes pàgines.

RAFAEL MIRALLES LUCENA

Els fils de la memòria

Aquest conte narra poèticament el llarg camí dels pacients d'Alzheimer i el de les seues famílies, condemnats a anar tapant amb besos i flors, com en una mena de *patchwork*, l'evasió dels records.

El relat, que permet també una lectura més blanca i lírica, acompanyada d'unes imatges suggeridores de tapissos i textures, conta la relació entre una xiqueta i la seua àvia, asseguda sempre en aquella mateixa butaca del jardí, però feliç i voltada d'elements naturals. La néta rep un regal molt especial d'aquesta dona a la qual ella anomena àvia (encara que l'àvia no la reconega): un llibre de memòries. Allà trobarà les vivències d'una dona que ara descansa tranquil·lament al jardí, amb tan pocs patiments com emocions.

L'àvia protagonista, que es troba en un estadi avançat de la malaltia, queda envoltada d'una boirosa atmosfera de dolçor i estimació que és, sens dubte, allò que més pot oferir l'entorn dels malalts.

Aquest volum, elaborat amb una gran bellesa, dignifica els pacients, la malaltia i totes les persones que, dia a dia, han de cobrir amb mans grans i menudes els forats que l'Alzheimer va deixant. Sens dubte, un conte per a llegir i rellegir.

MAITE INSA GUALDE

El naufragio

MANUEL LÓPEZ GALLEGO / Autor
 «ALGAR JOVEN» / Col·lecció
 ALGAR EDITORIAL. VALENCIA, 2013
 163 pàgines / 978-84-9845-529-8 / 9,95 €

ENLLAÇOS ▾

La nostra biosfera

RAMON MARGALEF / Autor
 JAUME TERRADAS / Traductor
 PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE
 VALÈNCIA I INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS,
 2012
 220 pàgines / 978-84-370-8892-1 / 20€

ENLLAÇOS ▾

Holística

Puertolugar es un pueblo dormido, un pueblo pesquero donde la vida transcurre de manera dócil y apagada. Un lugar sumido en una suerte lineal, tocada por breves acontecimientos traídos por la bonanza o la desventura. La historia colectiva del pueblo, del conjunto de sus habitantes y sus familias, permanece adaptada al clima marcado por esos acontecimientos, pero diluida en una suma de historias personales, de pasiones escondidas, situaciones individuales cuya adición no llegará a encontrar su reflejo en otra realidad mayor.

El naufragio no cuenta la historia de un naufragio, es el relato de un gran número de ellos. Cuaderno de bitácora sobre las experiencias vitales de Daniel, su protagonista; un niño solitario que navega, sin rumbo fijo, en el manejo de sus relaciones personales y que acabará centrando su existencia en el descubrimiento de un barco antiguo, varado y olvidado en una playa cercana. Su padre, médico de profesión, tiende a abandonar todo cuanto comienza: primero, la fotografía; después, su emisora de radioaficionado, y, finalmente, la construcción de barcos en miniatura. Por último, su madre, anclada en una depresión cíclica, determina el estado de ánimo de la familia.

JAVIER PIÑOL

La nostra biosfera

Escrita en el crepuscle de la seua carrera, Margalef centra l'obra en el funcionament de la biosfera a través d'unes idees que ha madurat al llarg dels seus anys de treball. Amb un estil més literari que científic, Margalef no tracta de donar solucions als problemes actuals de la biosfera, sinó de fer-nos entendre els complexos mecanismes d'aquesta, des de les interaccions ecològiques més senzilles referents als organismes de la base de les xarxes tròfiques (p. ex. el fitoplàncton), fins a aquelles més complexes, algunes de les quals poden sobrepassar l'escala de temps d'una vida humana (p. ex. les successions). Aquest estil permet que el llibre estiga obert a qualsevol tipus de lector, tant el que es capbussa per primer cop en l'ecologia, com aquell que desenvolupa la seua activitat professional o acadèmica entorn d'aquesta. Això no obstant, de vegades el registre utilitzat sí que és purament científic, per la qual cosa els lectors menys entesos en la matèria poden trobar dificultoses certes explicacions.

JOAN RODRIGO MATEU

La Traca, un referent del barri de Benimaclet

Ja no queden moltes llibreries de barri a la ciutat de València i La Traca n'és una de les poques que hi resisteixen. A punt de fer quaranta anys, s'ha convertit en un referent de la vida cultural de Benimaclet gràcies als bons llibres i al bon tracte, però també gràcies a la col·laboració constant amb les moltes entitats cíviques i culturals que omplim de vida l'emblemàtic barri valencià. Hui, La Traca respon amb energia a les dificultats a què s'enfronten les llibreries en moments de crisi i de nous formats electrònics.

La Traca pren el seu nom d'una publicació satírica valenciana del segle XIX, en la qual les crítiques ferotges a la realitat social i política eren constants. Ara, i a través de la varietat editorial que ens ofereixen des del seu local al carrer d'Enric Navarro de Benimaclet, podem encara respirar eixe esperit crític del qual La Traca n'és hereva. La llibreria forma part del barri des del 1974, any de la creació. A partir del 1989, Francisco Cases i Virginia Sena se'n fan càrrec i impliquen gairebé tota la família en el nou projecte. Des del 2008 és el seu fill, David Cases, qui gestiona la llibreria, i ho compagina amb la presidència del Gremi de Llibrers de València, des de l'any 2012.

«El 1989 no teníem ni ordinadors... la digitalització dels fons era, evidentment, inexistent. Recorde que teníem un llibre

gros que cada any recollia l'ISBN de les publicacions. Allí consultàvem la referència que ens donaven els nostres clients, imagina't... ara no ens ho podem ni imaginar, però així era abans. L'estructura de la llibreria era molt familiar. Hui les coses han canviat molt, el negoci és diferent». La línia de la llibreria no va canviar molt quan els Cases Sena van començar el seu

projecte. Potser li varen donar una mica més d'espenta a la literatura infantil i juvenil, que en aquella època vivia una mena de *boom* editorial, però el fet és que a La Traca podem trobar tant novetats editorials com clàssics, llibres infantils i juvenils; tot en valencià i en castellà, i fins i tot un xicotet espai per a la música en valencià.

Com ens deia David, les llibreries han canviat. La crisi ferotge, l'aparició dels nous formats digitals, la venda en línia... tots són aspectes que fan que les llibreries hagen de pensar noves fórmules per tal d'adaptar-se a la situació actual. «El sector del llibre pateix la crisi com tots els sectors. Nosaltres hem detectat una disminució de les vendes d'entre el 30 % i el 40 %.

Però el que és cert és que a l'Estat espanyol el sector està acostumat a viure sota mínims. Vivim un context difícil, però tot i això som lluitadors, sempre ho hem sigut. I la realitat és que, tot i que tanquen algunes llibreries, moltes altres obrin les seues portes». Així doncs, com afirma David Cases, cal adaptar-se al futur mitjançant una reinvençió de les llibreries, que han de convertir-se en punt de difusió de la cultura «ara més que mai», conclou. De fet, La Traca és un més dels dinamitzadors culturals que té

«Tot i que representa un 1 % de les vendes, l'adaptació als nous formats és, evidentment, necessària...»

el barri de Benimaclet, un referent tant per a la gent de la zona com per a aquells que no ho són. Al llarg dels seus quasi quaranta anys de trajectòria, han fet del seu establiment un lloc acollidor en el qual podem trobar no sols els nostres interessos literaris o les novetats editorials més recents, sinó també activitats culturals: contacontes, presentacions o exposicions. Una funció, la de difusor cultural, que ara més que mai –quan aquestes iniciatives s’han vist reduïdes dràsticament a causa de la crisi–, és absolutament necessària.

A més, les llibreries enfronten el repte del llibre electrònic: «Tot i que representa un 1 % de les vendes, l’adaptació als nous formats és, evidentment, necessària. La Traca no té una pàgina web tan potent que ens permeta gestionar la venda en línia, així que participem en un projecte que està obert als llibrers de tot el país. Es tracta de la pàgina web *www.todostuslibros.com*. A través d’aquesta plataforma volem vendre llibres en format digital. Probablement el projecte estarà enllestit a la tardor», conclou David. Amb aquesta pàgina web, les llibreries de

l’Estat espanyol es prenen seriosament la necessitat d’aconseguir gestionar adequadament la venda del llibre electrònic. Es tracta d’una eina des de la qual podem consultar quines llibreries tenen el llibre que ens interessa i, a més, comprar-lo en format electrònic. Una iniciativa que permetrà a totes les llibreries que no poden competir amb els grans grups –que ja tenen eines digitals importants– ser capaces de gestionar les vendes en línia i el repte que suposa la irrupció del llibre electrònic en el mercat.

Per tant, trobem dos aspectes importants per a pensar el futur de les llibreries: l'adaptació a l'*e-book* i la llibreria com a punt de difusió. Aquest últim punt es treballa fermament des de La Traca i, en els darrers anys, han mirat de vincular-se amb diverses organitzacions culturals i cíviques del barri. Un barri, com el de Benimaclet, dinàmic i lluitador, sempre actua a l'hora de reivindicar la seua singularitat: «El fet de formar part d'aquest barri ens obliga a estar atents. És exigent, amb una diversitat de població particular (des d'estudiants fins a obrers, professors universitaris, escoles de tot tipus...). Nosaltres tractem de donar resposta a tota aquesta varietat de públic i, per això, el nostre fons és divers. Això sí, la presència dels llibres en valencià és superior a la de la major part de les llibreries, i també donem importància a la temàtica infantil i juvenil». Tal com assenyala David, la relació de La Traca amb el seu barri és important. Així doncs, dediquen part del temps a la col·laboració amb entitats com ara el CIM (Centre Instructiu Musical de Benimaclet) o Benimaclet t'estime. Han desenvolupat iniciatives, com un «rally literari», amb les escoles del barri (tria de llibres per a xiquets, lectura i premi per als guanyadors que responen bé un qüestionari); la I Mostra del Llibre i el Disc en Valencià, organitzada per la Universitat Lliure de Benimaclet i el CIM, amb tallers infantils d'animació lectora i signatures de llibres o presentacions de novetats editorials; el foment de la lectura mitjançant presentacions de llibres amb la

presència d'autors i autores (un dels últims actes va ser la presentació del llibre de Xavier Aliaga, *El meu nom no és Irina*, amb la il·lustradora Paula Bonet i el cantant i escriptor Xavi Sarrià); contacontes; exposicions amb les il·lustracions de llibres rellevants, etc. En definitiva, activitats que demostren un compromís amb el barri i amb el futur de les llibreries que el poblen, llibreries que, per desgràcia, cada vegada són més difícils de trobar. Sort que a Benimaclet tenim La Traca.

SÒNIA MARTÍNEZ ICARDO

 LLIBRERIA LA TRACA